

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Ishaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s poštnim dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušča do odpovedi. — Udje „Katal. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5. vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petivrtice za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Ne zaprte reklamacije so poštno proste.

Današnja številka obsega 12 strani.

Našim vrlim agitatorjem in zvestim prijateljem!

Bolj ko bo razširjen naš list, tem bolj se bodo širila naša versko-narodna načela med ljudstvom. Ljudstvo bo postalo od dne do dne bolj probujeno in kremenitega značaja. Kdor malo ali nič ne čita dobrih listov, je tudi pri volitvah neodločen in mnogokrat nezanesljiv. Ako hočemo, da bo vse ljudstvo kot ena duša z nami, potem moramo spraviti naš list med ljudstvo. Kjer je naš list med ljudstvom razširjen, tam se ni treba bati ob času volitev propada.

Zato pa, prijatelji naši, na agitacijo za razširjenje našega lista! „Slovenskega Gospodarja“ v vsako slovensko hišo! Lani smo od oktobra do marca napredovali za več kot 4000 novih naročnikov. Letos ne smemo zaostati. Lepo število dosedanjih naročnikov se mora letos zopet vzdigniti še vsaj za 2000 do 3000, da pridemo vedno bližje številki 20.000. Taka četa je v volilnem boju nepremagljiva.

V večjih, bolj obljudenih krajih, vaseh, trgih in mestih, pa bi se moral „Slovenski Gospodar“ sploh prodajati, da si ga posamezniki po nedeljah lahko kupijo.

Somišljeniki! Poiščite in nagovorite v takih krajih kako zanesljivo osebo, trgovca, trafikanta ali sploh koga drugega, ki bi hotel razprodajati „Slovenskega Gospodarja“. Kot povračilo za trud dobi vsak razprodajalec 25 odstotkov od svote, ki jo je skupil za list. Liste, katerih ni prodal, vsak mesec vrne in jih ni treba plačati. Denar pa, katerega je skupil za liste, pošlje vsak mesec na upravništvo. Torej je pri tem vsaka izguba izključena. V nekaterih župnijah se na ta način razproda na drobno nad 100 izvodov „Sl. Gospodarja“, posebno pozimi.

Somišljeniki! Ako ste se glede razprodaje našega lista s kako zanesljivo osebo dogovorili, nam dotično osebo takoj naznanite, da ji dobimo od oblasti potrebno dovoljenje za razprodajanje lista.

Na ta način se lahko število naših odjemalcev in čitateljev v kratkem še podvoji.

Na delo torej za naš list! Uspeh ne bo izostal.

Ptujska pisma.

(Sodobna premišljanja).

(Konec.)

Nemci so vedni sovražniki Slovanov; posebno so se pa pokazali v zadnji balkanski vojski. Ko se je vojska pripravljala, se je že videlo, da so sočustvovali s Turki. Mislili so seveda, da bodo Turki kar pozobali male balkanske narode. Ko so pa Bolgari Turke tako naglo porazili pri Lozengradu, so bili Nemci osupnjeni. Niso mogli misliti, da bi bila to resnica! Pravijo, da je nemški poslanec Wolf takrat jokal vsled zmag balkanskih narodov, češ, tam doli smo tepeni Nemci. Res, žalostno je bilo za Nemce, da so bili tepeni njihovi veliki prijatelji Turki. Nemški oficirji so jih toliko let vežbali v vojnih znanostih, zdaj pa tak poraz! Turki so imeli nemške kanone, Srbi in Bolgari, ki so boljše streljali, pa francoske; nemški inženirji so zidali turške trdnjave, n. pr. Lozengrad, Bolgari so ga pa tako naglo vzeli. Res, to je bil hud udarec za nemško oholost. (Zal, da so slovenske zmage prve vojske radi sedanjega bratomornega boja prišle skoro popolnoma ob veljavo. Op. ur.)

Niso vedeli, kako bi si ohladili jezo. V jezi je že tako, da zapusti človeka zdrav razum in se pokaže slabša stran njegovih lastnosti. Tudi nemške časopise je zapustil zdrav razum in začeli so vse vprek zabavljati. Na čelo se je postavila stara židinja, list „Nova Preša“ na Dunaju. Očitala je Črnogorcem, da spijo skupaj z živino, da so polni uši, da kradejo, da

Katoliško gibanje med Bolgari.

Sedanja nesreča bolgarskega naroda bo imela velike posledice na cerkvenem in prosvetnem polju. Bolgari so si z velikimi žrtvami priborili cerkveno neodvisnost od grškega carigradskega patriarhata (najvišji škof), ki je nasilno zatiral vse sledove bolgarske prosvete in slovanskega bogoslužja. V tem boju so l. 1860. bolgarski domoljubi agitirali za združitev z rimsko-katoliško cerkvijo. Ruski in angleški državniki so skušali to gibanje ustaviti ter so Bolgarom pri turški vladi l. 1870. izposlovali cerkveno samostojnost pod poglavarstvom bolgarskega nadškofa v Carigradu. Grški patriarh je Bolgare, ki so priznavali oblast svojega nadškofa, leta 1872 izobčil iz „pravoslavne“ cerkve ter jih proglasil za „razkolnike“. Po ustanovitvi samostojne Bolgarije je imel bolgarski nadškof v Carigradu pravi pomen le še za prebivalce Tracije in Macedonije. V Macedoniji je bolgarski nadškof zelo uspešno deloval, a Bolgari so imeli v Macedoniji 15 škofij z velikim številom višjih in nižjih šol. V se to cerkveno in kulturno delo je zdaj skoro popolnoma uničeno. Srbi v Macedoniji ne priznavajo bolgarske narodnosti; vse bolgarske škofo in učitelje so nasilno izgnali iz Macedonije. Grki ne priznavajo bolgarske cerkve; bolgarske škofo in duhovnike so Grki deloma pomorili, deloma pa vrgli v ječe. Bolgari soglasno priznavajo, da je sedanja sužnost v grški in srbski Makedoniji veliko hujša in nevarnejša kakor pod Turki.

V tej skrajni stiski Bolgari resno razmišljajo, kako bi rešili življenje in narodnost svojih rojakov v Macedoniji. Ona evropska diplomacija, ki jim je pred 40 leti ustanovila carigradskega nadškofijo, jih je sedaj popolnoma zapustila in mirno gleda uničenje bolgarske cerkve in šolske samostalnosti v Macedoniji. V obrambo svoje narodnosti so pripravljani na skrajna sredstva. Kakor l. 1860., tako se je tudi letos začela agitacija za združitev s sv. katoliško cerkvijo.

Vladni „Mir“ je objavil resolucije, ki so jih sklenili macedonski begunci na skupščini v Küstendilu. V teh resolucijah pozivljajo bolgarskega nadškofa v Carigradu, naj se zedini s katoliško cerkvijo, da se pod pokroviteljstvom katoliških držav reši bolgarska narodnost v Macedoniji. „Mir“ imenuje te resolucije „obupni glas“. Isti ugledni dnevnik je že v majniku letošnjega leta slavil delo katoliških misijonarjev v Bolgariji ter posebno priporočal katoliški zavod in gimnazijo redovnikov v Plovdivu. V novejših številkah prinaša „Mir“ pisma misijonarjev-lazaristov iz Zeitenlika pri Solunu, ki opisujejo grške grozovitosti v Macedoniji. „Mir“ sicer ne agitira za združitev, a

vednar letos razodeva neko posebno naklonjenost do katoličanov in katoliških misijonarjev.

Opozicijonalno glasilo „Dnevnik“ v Sofiji je pa že začelo odločno agitirati za združitev. Dne 3. septembra je objavil uvodni članek, v katerem pozivlja bolgarsko cerkev, naj vendar že pretrga vse vezi s „pogansko vlado“ carigradskega patriarhata ter naj pripravi podlago za združitev z Rimom. Članek končuje s pozivom: „Čas je že, da vržemo od sebe pogansko pravoslavlje, podedovano od velike grešnice novega Rima (Carigrada) in krenemo po drugi poti. Objetja Rima so nam odprta. Njegovi pastirji so ljubeznopolni src. Posebno sedaj so dejansko pokazali svojo krščansko ljubezen do mukotrpnega bolgarskega naroda. Naj bo torej konec domnevnega pravoslavlja. Duhovniki, učitelji, politiki, širite to misel! Po njej bomo rešili narodnost.“ Uredništvo pristavlja, da ima katoliško gibanje v sedanjih razmerah trdno podlago med narodom.

Teško je prerokovati, kake posledice bo imela ta agitacija. Golovo je, da katoliški stvari ne bo skodovala in da bo vsaj zadrževala grško in srbsko nestrpnost nasproti bolgarskim katolikom ter pripomogla, da katoliška misel v Macedoniji ne bo zatrta. Morebiti bodo Bolgari s to agitacijo dosegli, da se bosta ruska in angleška diplomacija začeli potegovati za bolgarsko cerkveno in šolsko samostalnost v grški in srbski Macedoniji, kakor jim je nekdanja ta diplomacija izposlovala in zasukala cerkveno ravnopravnost v turški Macedoniji.

Politični ogled.

— **Državni zbor.** „Nemško-narodna korespondenca“ izve iz krogov nemško-narodne zveze: Državni zbor se vsekakor skliče okrog 15. oktobra. Na dnevn red pride pred vsem drugo branje malega finančnega načrta, ki se bo nadaljevalo. Vendar bo pa treba razpravo prekiniti v svrhu prvega branja začasnega proračuna. Nato se bo nadaljevala razprava o finančnem načrtu. Kratko pred Božičem bo drugo in tretje branje proračunskega provizorija. Finančni načrt se, kakor se računa, tekem januarja popolnoma in končno reši, na kar se skličejo tisti deželni zbori, ki doslej niso mogli zborovati. Ti deželni zbori bodo potem lahko rešili tudi vprašanje o ureditvi učiteljskih plač na podlagi novih deželnih dohodkov iz finančnega načrta.

— **Deželni zbor.** Kakor smo že poročali, so se začeli Nemci hudo med seboj kregati, zakaj se ne skliče deželni zbor ali pa razpusti, ako se ne more doseči delazmožnost. Zmagala je ona stranka, ki je

jedo le koruzo in česenj itd. Seveda ubogi Črnogorci nimajo pečenke in pečenih pišk kot jih jedo židje, a kljub temu pa so Črnogorci 10krat bolj pošteni kot pa presiti dunajski židje. List „Reichsposta“ je zabavljala čez srbskega in črnogorskega kralja, češ, da je kraljevi penzionist ter je sploh neusmiljeno hujskala proti Slovanom. Razni nemški dopisniki v Srbiji in Črni gori so pisali o ukradenih kostrunih, o ušesih itd. Storili so pač vse, da so pokazali svoje sovraštvo do južnih Slovanov.

Pa to jim še ni bilo dovolj. Nemški listi so vede prinašali lažnjiva poročila. V Prizrenu je bil avstrijski konzul, hud Nemeč, z imenom Prohaska. Srbi so ga nekaj razžalili, ko so prišli v Prizren. Nemški listi so pa več kot 14 dni lagali in pisali, da je konzul zaprt, ranjen, oskrunjen in nazadnje ubit.

Zakaj so nemški listi tako grdo lagali? Ker so hoteli zapeljati Avstrijo v vojsko s Srbijo in Črno goro. A svetli cesar se jim je ustavil ter ostro zavrnil nepremišljene hujskače. Sploh imajo Nemci to za sil'no škodo, ker Evropa ni preprečila slovenskih zmag. Vsakega imajo za izdajaleca „nemštva“, kdor je bil takrat proti vojski s Srbijo. Duška temu je dal malo preglasno poslanec dr. Jerzabek. Ozmerjal je socialne demokrate in vsenemce, ki so bili proti vsaki vojski Avstrije na korist Turčiji ter jim je zato očital, da so izdali „nemštvo“. Lep Nemeč to, kajne, ki je hotel, da bi Avstrija Turčiji pomagala v boju s slovenskimi državami?

Mi Slovenci smo se pa seveda silno veselili, da jih je dobil Turčin tako pošteno po grbi. Veselili smo se, a nihče ni mislil na kako veleizdajo, ker hočemo

biti dobri Avstrijci in zvesti svojemu vladarju. Seveda pravice pa zahtevamo, katere nam gredo po božji in človeški postavi. A teh pravic nam nočejo dati. Nemci nas imajo za državljane druge ali tretje vrste. Čujmo!

V Gradcu so imeli pred kratkim zborovanje nemški radikali. Na zborovanju je nek dr. Ursin hvallil Vsenemčijo, nemško (prusko) vladarsko hišo ter je zaklical: „Hoch (Živio) Hohenzollern!“ (Tako se zove pruska vladarska rodbina). Zborovalci so ploskali. In kaj se je zgodilo? Nič! Če je pa po zimi tukaj na jugz kak vročekrven mladeček zakričal: „Živio Srbija!“, pa so ga že prijeli.

Dne 19. junija je bil v Ljubljani pogreb prof. dr. Pajka. Slovenski dijaki so nesli venec v kranjskih deželnih barvah, to je slovenskih barvah, a nemški profesorji so jim prepovedali, nositi venec s takimi barvami. Dne 22. junija pa je bila velika svečanost v Lipnici, ker jo je svetli cesar povzdignil v mesto. Časopisi so pisali, da je bilo vse v frankfurtaricah, to je v nemških zastavah. Torej na Kranjskem se prepovedo deželne (slovenske) barve, Nemcem pa izdajalskih frankfurtaric nihče ne prepove!

Dne 18. julija so imeli priti v Trst berolinski turnarji, da bi obiskali svoje nemške brate ob Adriji. Pisalo se je, da bodo imenitno sprejeti. Na slovensko Koroško bi pa kranjski telovadci gotovo ne smeli napraviti izleta. Koroška deželna vlada bi to strogo prepovedala. Gorje pa nam, če bi ruski telovadci iz Moskve napravili izlet v Ljubljano. Vsak sprejem bi bil enak veleizdaji. Vsa državna oblast bi bila pokoncu.